

LIETUVOS STUDENTŲ SAJUNGA

LITHUANIAN NATIONAL UNION OF STUDENTS

Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetui

2024-02-06 Nr. SR-04/24

Švietimo ir mokslo komitetui

Kopija:

LR Prezidentūros kanceliarijai

LR Vyriausybei

LR Krašto apsaugos ministerijai

LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KARO PRIEVOLĖS ĮSTATYMO NR. I-1593 PAKEITIMO ĮSTATYMO

Lietuvos studentų sąjunga (toliau – LSS), būdama vienintele nacionaliniu lygmeniu studentų interesams atstovaujančia organizacija, kreipiasi į Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetą (toliau – NSGK) bei Švietimo ir mokslo komitetą (toliau – ŠMK) bei kitas institucijas dėl parengto Karo prievolės įstatymo projekto (toliau – projektas), siekdama išsakyti studentijos nuogaštavimus.

LSS nuo tada, kada buvo paskelbta mintis keisti šaukimo sistemą, išimant studentus iš išimtinių grupių, aktyviai pasisakė, jog studijų procesas turi būti kiek įmanoma vientisesnis¹. Sąjunga pasisako už visuotinį šaukimą, kuris būtų atliekamas iš karto baigus mokyklą, o prievolės atlikimas lanksčiomis sąlygomis turi būti vienas iš prioritetų, tačiau tai negali būti daroma studijų sąskaita. LSS nuo pat naujienų apie permainas paskelbimo, dar

---

1

http://www.lss.lt/sauktiniu-sistemos-spragos-negali-buti-kompensuojamos-sujaukiant-studiju-procesa/?fbclid=IwAR1wKkvoJbI7FiKnynXnfZ1VLehekP7cMy0n0Szk0IFDixb_me0g6GXZa4M

Asociacija
A.Vivulskio g. 36,
LT-03114, Vilnius

Tel. (8 5) 268 53 30
Faks. (8 5) 261 17 97
el. p. info@lss.lt
www.lss.lt

Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre
Kodas 190739547
PVM kodas LT907395410

LIETUVOS STUDENTŲ SAJUNGA

LITHUANIAN NATIONAL UNION OF STUDENTS

---

sausio mėnesį, aktyviai komunikavo apie nevyriausybinių sektoriaus įtraukimą į projekto rengimą ir derinimą, tačiau per tą laiką viso labo buvo du susitikimai su KAM į kuriuos buvo kviečiami studentų atstovai, kurių metu bendrų sprendimų surasti nepavyko.

Siekiant tikslingo ir sistemingo pokyčio piliečių, pasirengusių ginti valstybę, rengime, turi būti atsižvelgiama į suinteresuotų šalių pastabas ir turi būti siekiamas konsensusas. Labai gaila, kad šiandien dienai to nematome ir kartojamos tos pačios klaidos, kurios buvo daromos ir 2020 metais, kada taip pat buvo priiminėjami sprendimai be suinteresuotų šalių.²

LSS kategoriškai prieštarauja dabartinei projekto redakcijai, kurioje studentai yra išbraukiami iš išimčių sąrašo. Sąjunga jau anksčiau išsakydama pastabas pabrėžė jau dabar egzistuojantį didelį studijų krūvį studentams. Turint vidutinį semestro kreditų kiekį (30), studentui susidaro 810 valandų darbinis krūvis³ per semestrą, jį padalinus gaunasi apie 40 valandų per savaitę, kurias turi skirti studijoms. Jau esant tokiam krūviui, studentas studijuoja „pilnu etatu“. Taip pat, remiantis LSS vykdytu tyrimu, kas antras studentas studijų metu dirba, o kas ketvirtas dirba tam, kad galėtų studijuoti⁴. Studentai dirba studijų metu tam, kad galėtų save išlaikyti studijuojant, susimokėtų už būtinąsias išlaidas (maistą, transportą, apgyvendinimą ir kitas išlaidas), įsigytų priemonių, reikalingų studijų procesui bei susimokėtų už studijas, jei studijuoja valstybės nefinansuojamoje vietoje. Remiantis EUROSTUDENT VII bangos tyrimu⁵, studentai vidutiniškai per savaitę taip pat skiria maždaug 14 valandų darbui, kas taip pat prisideda prie studentų krūvio. Matant tokią situaciją, kyla klausimas, ar tikrai kiekvienas studentas gali skirti dar papildomą laiką atlikti

---

2

<http://www.lss.lt/wp-content/uploads/2020/01/D%C4%97I-AM-student%C5%B3-%C5%A1aukimo-%C4%AF-privalom%C4%85j%C4%85-karo-tarnyb%C4%85.pdf>

3

<https://education.ec.europa.eu/education-levels/higher-education/inclusive-and-connected-higher-education/european-cr-edit-transfer-and-accumulation-system#:~:text=60%20ECTS%20credits%20are%20the,includes%2090%2D120%20ECTS%20credits>

⁴ <http://www.lss.lt/wp-content/uploads/2021/05/Darbo-ir-studiju-tyrimo-analize.pdf>

⁵ https://www.eurostudent.eu/download_files/documents/EUROSTUDENT_VII_Synopsis_of_Indicators.pdf

LIETUVOS STUDENTŲ SĄJUNGA

LITHUANIAN NATIONAL UNION OF STUDENTS

---

karo prievolę savaitgaliais ar vasaros metu, kada tuo pačiu metu turi rūpintis savo studijomis bei pragyvenimu. Reikia atsižvelgti ir į tai, kad studijos tarpusavyje skiriasi. Kai kuriose studijų programose užsiėmimai ir atsiskaitymai vykdomi savaitgaliais, todėl karo prievolę atlikti savaitgaliais nėra priimtinas būdas. Studijų kokybė šiandien dienai jau ir taip nukenčia dėl nemažos dalies studentų negalėjimo koncentruotis tik į studijų procesą, todėl kyla pagrįstas klausimas, ar studentai nepatirs daugiau neigiamų pasekmių į darbotvarkę įtraukdami dar vieną nemažai laiko reikalaujančią atsakomybę. Tuo pačiu metu kyla klausimų ir dėl studentų psichologinės gerovės, kada esant tokiam dideliame krūviui studentas gali susidurti su psichologinėmis problemomis, kai nėra laiko atsitraukti nuo pašalinių veiklų ir skirti laiką sau.

Projekte siūlomas variantas pasiimti akademines atostogas studentams ir atlikti karo prievolę taip pat sukuria barjerų, kadangi studentas turės pertraukti savo studijų procesą ir persiorientuoti į visiškai kitokią sferą, o po 6 ar 9 mėnesių vėl sugrįžti į savo studijas. Esant atvejams, kada studentai atliktų 6 mėnesių tarnybą, kyla klausimas, ar tikrai visi studentai sugrįš į studijas esant dar pusmečio pertraukai. Taip pat, pagal Mokslo ir studijų įstatymą⁶, studentas akademinė atostogų gali išeiti du kartus per studijų laikotarpį – vieną kartą dėl asmeninių priežasčių, o antrą dėl ligos, gydytojui rekomendavus ir kita. Susistabdant studijas dėl privalomosios karo tarnybos atimtų galimybę studentams dėl asmeninių priežasčių turėti pertrauką studijų procese, kurios dažnu atveju naudojamos pasivyti studijas ar taisyti pažymius.

Projekte taip pat atsiranda naujos tarnybos rūšys kaip specialistų, kurių trūksta krašto apsaugos sistemai, tarnyba po studijų. Dabartinis siūlomas modelis kelia daugiau klausimų nei atsakymų, kadangi projekte nėra aišku, kokios studijų kryptys būtų prioritinės, koku būdu būtų atrenkami specialistai 3 mėnesių kursui, kada jie gautų kvietimą atvykti atlikti prievolės. Atsižvelgiant į tai, jog šaukimas būtų pabaigus studijas,

---

⁶ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.343430/asr>

LIETUVOS STUDENTŲ SĄJUNGA

LITHUANIAN NATIONAL UNION OF STUDENTS

---

kyla nuogaštavimų dėl specialistų karjeros planavimo, tolimesnių studijų vykdymo kitoje pakopoje.

Sąjunga supranta pilietiškumo svarbą, ypač atsižvelgiant į dabartinę situaciją, tačiau pabrėžia, jog siekiant sustiprinti vieną sistemą, tai negali būti daroma kitos sąskaita. LSS analizavo ir kitų šalių pavyzdžius, kaip karo prievolė yra atliekama kitose šalyse. Pavyzdžiui Danijoje, šaukimas yra vykdomas iš karto po mokyklos, patikrinus sveikatą jaunuoliai yra šaukiami, o įstojus į aukštąją mokyklą, sudaromos sąlygos tarnybą atidėti⁷. Kaimyninėje Suomijoje, situacija taip pat panaši. Visi jaunuoliai yra šaukiami sulaukus 18 metų amžiaus, tačiau karo prievolę jie turi atlikti iki 28 metų, sudarant sąlygas ją atidėti dėl savo studijų⁸. Baltijos regione taip pat vyrauja panašios praktikos. Estijoje jaunuoliai tarp 18 ir 27 metų privalo atlikti karo tarnybą. Kiekvienam yra sudaromos sąlygos tarnybą atlikti arba iškart po mokyklos, arba pabaigus I pakopos studijas aukštojoje mokykloje⁹. Latvijoje situacija beveik identiška: jaunuoliai tarp 18 ir 24 metų privalo atlikti karo prievolę. Sistema sukurta taip, jog jaunuolis turi atlikti prievolę arba per metus nuo mokyklos pabaigimo, arba metai po aukštosios baigimo, tačiau ne vėliau kaip iki 24 metų¹⁰. Egzistuojant tokiems pavyzdžiams visai netoliese, kyla klausimas, kodėl panašūs pavyzdžiai negali būti taikomi ir Lietuvoje.

Taip pat, verta atkreipti dėmesį, jog remiantis KAM pateiktais duomenimis derinimo proceso metu, kasmet šaukiamųjų karo prievolinkų apimtis sudaro apie 55 tūkstančius jaunuolių, iš kurių net apie 10,5 tūkstančio yra tie, su kuriais nepavyksta susisiekti. Taigi kyla klausimas, ar dabartinė šaukimo sistema išnaudoja visą savo potencialą ir pasiekia tuos, kurie šaukiami atlikti tarnybą. Aukštasis mokslas turi būti vientisas, o studentai privalo turėti galimybę rinktis, kokios veikos yra atliekamos šalia studijų proceso. LSS dar

---

⁷ <https://www.borger.dk/politi-retsvaesen-forsvar/Forsvar-og-beredskab/Vaernepligt>

⁸ <https://puolustusvoimat.fi/en/finnish-conscription-system>

⁹ <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/519092014003/consolide/current>

¹⁰ <https://www.mod.gov.lv/en/state-defence-service/frequently-asked-questions-about-state-defence-service>

LIETUVOS STUDENTŲ SAJUNGA

LITHUANIAN NATIONAL UNION OF STUDENTS

---

anksčiau dalinosi siūlymais, kokiais būdais būtų galima ugdyti pilietiškumą ir skatinti įsitraukimą į privalomąją pradinę karo tarnybą:

- LSS pasisako už visuotinį šaukimą iškart po mokyklos, tokiu būdu turint aiškia stotelę jaunam žmogui prieš priimant tolimesnius gyvenimo sprendimus;
- Šaukiant studentus, privaloma užtikrinti galimybę atlikti karo prievolę prieš pradėdant studijuoti arba pabaigus studijas;
- Siūlome ieškoti galimybių integruoti tam tikrus su karyba susijusius modulius į jau egzistuojantį studijų procesą arba teikti laisvai pasirenkamus studijų dalykus, siekiant ugdyti kompetencijas, reikalingas krašto apsaugos sistemai;
- Skatiname atkreipti dėmesį į galimybes studentams, kurių specialybių trūksta krašto apsaugos sistemai, siūlyti praktikos vietas, kad galėtų gauti reikiamus įgūdžius dar studijuojant, netrikdant studijų proceso ir ateities perspektyvų;
- Apsvarstyti Lietuvos šaulių sąjungą kaip alternatyvą, siekiant pritraukti daugiau savanorių į krašto apsaugos sistemą;

LSS tikisi, jog studentų balsas bus išgirstas ir bus ieškoma alternatyvų privalomajai pradinei karo tarnybai atlikti. Sąjunga visada pasiruošusi diskutuoti apie vykstančius pokyčius ir konstruktyviai ieškoti konsensuso.

Prezidentas

Paulius Vaitiekus